

บทคัดย่อ

เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีระบบหรือวิธีการช่วยเหลือคู่ความโดยเฉพาะจำเลยในการเตรียมความพร้อมของคดีก่อนการนำสืบพยาน พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงกำหนดให้มีการตรวจพยาน ไว้ในมาตรา 173/1 และมาตรา 173/2 เมื่อมีข้อเท็จจริงตามเงื่อนไขในมาตรา 173/1 คู่ความต้องยื่นบัญชีระบุพยานอันประกอบด้วยพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ที่เกี่ยวข้องต่อศาลก่อนวันตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และในวันตรวจพยานหลักฐาน คู่ความต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุที่ครอบครองต่อศาลเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล โดยศาลจะสอบถามคู่ความถึงพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วจึงกำหนดวันสืบพยานแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

จากการศึกษาพบว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนและหลังการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 173/1 และมาตรา 173/2 มีมาตราต่างๆ ให้สิทธิแก่คู่ความโดยเฉพาะจำเลยในการรับทราบแนวทางการเสนอพยานหลักฐานอยู่แล้ว ตั้งแต่ในชั้นได้สวนมูลฟ้อง การแถลงถึงลักษณะของฟ้องตามมาตรา 174 โดยศาลใช้อำนาจสั่งตามมาตรา 229 การยื่นบัญชีระบุพยานตามมาตรา 229/1 เพียงแต่ในทางปฏิบัติ ไม่มีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับตัวบท การบัญญัติมาตรา 173/1 และมาตรา 173/2 ซึ่งได้รับแนวคิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่การดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลเป็นระบบต่อสู้ระหว่างคู่ความ จึงเป็นบทบัญญัติที่เข้าซ้อนกับกฎหมายที่มีอยู่ และไม่สอดคล้องกับระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลของไทยที่เป็นระบบตรวจสอบข้อเท็จจริง ที่ทุกฝ่ายต่างมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริง ทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่อาจใช้ได้ อย่างเต็มตามความมุ่งหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 173/1 และมาตรา 173/2 โดยกำหนดให้ใช้บังคับเฉพาะการตรวจพยานหลักฐานก่อนการสืบพยานกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์แต่เพียงฝ่ายเดียว และควรให้สิทธิแก่จำเลยหรือทนายความในการรับทราบสรุปสำนวนการสอบสวนโดยอาจทำการปกปิดชื่อของพยานบุคคล นอกจากนั้นศาลในฐานะผู้บริหารจัดการคดีสมควรใช้ดุลยพินิจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเดิมประกอบกับที่แก้ไขใหม่ในมาตรา 229/1 มาปรับใช้กับคดีที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการต่อสู้ของจำเลย